

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

**«ТЕХНОЛОГІЇ ВПЛИВУ У ПРОФЕСІЙНІЙ
КОМУНІКАЦІЇ»**

Шифр та назва спеціальності Для всіх спеціальностей	Інститут ННІ Соціально-гуманітарних технологій
Освітньо-наукова програма Для всіх ОНП доктора філософії	Кафедра Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна
Рівень освіти Доктор філософії	Тип дисципліни Спеціальна (фахова), Вибіркова
Семестр 3	Мова викладання Українська

Викладачі, розробники

Шаполова Вікторія Валеріївна
Viktoriia.Shapolova@kpi.edu.ua

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна НТУ «ХПІ»

Досвід викладацької діяльності більше 10 років. Автор понад 50 наукових та навчально-методичних праць. Автор тренінгів з проблем лідерства з розвитку особистості в різних аспектах та командування. Провідний лектор з дисциплін: «Методи гри в психологічній практиці», «Психологія адиктивної поведінки», «Соціально-психологічний тренінг», «Соціальна психологія», «Психологія тимбилдингу», «Лідерство в управлінні соціальними системами» та ін.

Детальніше про викладача на сайті кафедри
<http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичних основ та відпрацювання практичних навичок побудови успішного процесу комунікації у форматі ділового спілкування, уміння переконливо будувати аргументацію та контраргументацію, знати та володіти технологіями впливу в діловій комунікації, прийомами ефективного та успішного спілкування, прийомами протистояння маніпуляціям у діловому спілкуванні. Робиться акцент на аналізі вербальної та невербальної комунікації, розвитку практичних комунікативних вмінь та навичок, які будуть ефективними в різних ситуаціях ділового спілкування (публічний виступ, ділові переговори, наради та презентації, публічна дискусія, диспут, дебати тощо).

Мета та цілі дисципліни

Виробити у аспіранта теоретичні уявлення та компетентності щодо успішного, ефективного та комфортного процесу комунікації у форматі ділового спілкування, володіння технологіями впливу у професійній комунікації.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

Результати навчання

РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.

РН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.

РН10. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Представлення наукових результатів», «Сучасні технології самовдосконалення та кар'єрного успіху».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних та семінарських заняттях використовуються наступні методи та технології: наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (проведення методик); ігрові (ділові ігри); проблемні (кейси); інтерактивні (виступи-презентації); самостійні (творчі завдання), опрацювання літератури); тренінгові (рефлексія, обговорення), метод проектів.

Для цього вони використовують персональні комп'ютери.

Здобувач вважається допущеним до іспиту з освітнього компоненту за умови повного відпрацювання всіх практичних занять та завдань самостійної роботи

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Психологія впливу.

Поняття «вплив», «особистий вплив», «соціальний вплив» та «психологічний вплив». Понятійний апарат психологічного впливу, різні параметри впливу. Основні механізми впливу (переконування, навіювання, зараження, наслідування, конформність).

Тема 2. Спілкування в системі міжособистісних і професійних стосунків як джерело впливу.

Типи, функції та значення спілкування в житті людини та професійній діяльності. Поняття та явища соціальної перцепції в професійній діяльності. Механізми взаєморозуміння, явище стереотипізації та першого враження в професійній діяльності. Зміст і ефекти міжособистісного сприйняття. Казуальна атрибуція в професійній діяльності. Міжособистісна атракція в професійній діяльності.

Тема 3. Комунікативний бік спілкування в професійній діяльності.

Специфіка процесу обміну інформацією в міжособистісному спілкуванні. Зворотній зв'язок в професійній діяльності та його роль у визначенні своїх професійних можливостей. Комунікативні бар'єри в професійному середовищі. Схема Ласуеля в професійній діяльності. Вербальна та невербальна комунікація в діловому просторі як інструменти впливу. Організація простору й часу комунікативного процесу.

Тема 4. Інтерактивний бік спілкування. Фактори і закономірності психологічного впливу на особистість.

Основні підходи до дослідження інтерактивної сторони. Типи взаємодій: кооперація, конкуренція, конфлікт. Взаємодія як організація спільної діяльності в професійній діяльності. Психологічна гра як метод впливу та її типи.

Тема 5. Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.

Ефективність впливів. Конструктивні-неконструктивні види впливу і контрвпливу. Нейролінгвістичне програмування в діловому просторі. Соціальні автоматизми за Р.Чальдіні.

Тема 6. Вплив як маніпуляція.

Явище соціально-психологічної маніпуляції: критерії, ознаки, причини, передумови, корені. Мішені маніпуляторів. Види маніпулятивного впливу. Складові маніпуляції.

Тема 7. Вплив у різних сферах життєдіяльності.

Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів. Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості. Масові впливи у великих групах. Феномен деструктивних культів й контролю свідомості. Групове мислення як механізм впливу на особистість в деструктивному культі.

Тема 8. Теорії захисту від впливів.

Психологічні особливості протистояння впливам. Залежності: попередження та подолання. Універсальний алгоритм захисту. Активний і пасивний захист. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій в професійному середовищі.

Тема 9. Особливості комунікації в цифровому середовищі.

Етика онлайн-спілкування як елемент професійної успішності. Вплив соціальних мереж на професійну комунікацію.

Тема 10. Вплив культурних відмінностей на комунікаційний процес в професійному середовищі: сучасні тенденції.

Стратегії адаптації до міжкультурних бар'єрів в діловому просторі. Комунікація в міжнародних командах.

Теми практичних занять

Тема 1. Психологія впливу.

Понятійний апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу. Різні параметри впливу.

Тема 2. Спілкування в системі міжособистісних і суспільних стосунків як джерело впливу.

Поняття та явища соціальної перцепції. Відомі експерименти та дослідження соціальної перцепції.

Тема 3. Комуникативний бік спілкування в професійному просторі.

Оптико-кінетична, паралінгвістична і екстралінгвістична системи знаків як інструменти впливу в професійній діяльності. Організація простору й часу комуникативного процесу як інструмент підвищення професійної мобільності.

Тема 4. Інтерактивний бік спілкування.

Конфліктна взаємодія в діловому просторі. Види та фази конфліктної взаємодії. Конфлікт як можливість підвищення ефективності професійної діяльності та побудови успішної кар'єри. Управління конфліктом в професійній діяльності.

Тема 5. Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.

Явний і прихований вплив. Принцип «взаємного обміну», принцип «зобов'язання й послідовності», принцип «соціального доказу», принцип «прихильності», принцип «авторитета», принцип «дефіциту».

Тема 6. Вплив як маніпуляція.

Маніпулятори: соціально-психологічні партрети. Всесвітньовідомі маніпулятори та їх життєвий шлях.

Тема 7. Вплив у різних сферах життєдіяльності.

Вікно Овертона. Психологічні механізми впливу на особистість в культурі. Вплив деструктивних релігійних сект на психічне здоров'я й особистість людини.

Тема 8. Теорії захисту від впливів.

Психологічні особливості протистояння впливам. Соціально-психологічні характеристики професіонала, що успішно протистоїть впливу та маніпуляції. Контрманіпуляція. Цивілізоване протистояння впливу.

Тема 9. Особливості комунікації в цифровому середовищі.

Побудова простору онлайн-спілкування як елемент професійної успішності. Інформаційно-психологічна безпека особистості в онлайн середовищі.

Тема 10. Особливості комунікації в цифровому середовищі.

Побудова простору онлайн-спілкування як елемент професійної успішності. Інформаційно-психологічна безпека особистості в онлайн середовищі

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача полягає у опрацюванні лекційного матеріалу, підготовці до практичних занять. Здобувачам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та практичних занять.

Тематика самостійних робіт
1. Функційні особливості та структура Мілтон-моделі.
2. Поняття про гіпноз.
3. Основні поняття сугестивної лінгвістики.
4. Постулати сугестивної лінгвістики.
5. Поняття про сугестивний текст.
6. Поняття про патогенний текст.
7. Лінгвістичні рівні впливу.
8. Екстралінгвальні фактори впливу.

9. Сугестогенні дискурси.

10. Комунікація як інструмент побудови репутації та впливу на оточуючих.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.
2. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. / А. Піз, Б. Піз // К: КМ-БУКС, 2021, 416 с.
3. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
4. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ «ХПІ», 2022. 340 с.
5. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.
6. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

Додаткова література

1. Flanagan, A., Metzger, M., 2020. Internet use in the contemporary media environment. *Human Communication Research* 27, 181.
2. Robert B. Cialdini *Influence: The Psychology of Persuasion*. Revised Edition. 2021.
3. Synhaiska I., Gura N. The influence of parental factors on manufacturing organization personnel's career development. Working for the greater good : abstract book of 19th EAWOP Congress (29 May – 1 June 2019, Turin, Italy) / The European Association for Work & Organizational Psychology, 2019. P. 2060.
4. Левадна К. Ю. Педагогічні умови формування крос-культурної компетентності майбутніх менеджерів готельного бізнесу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2021.
5. Підбуцька, Н. В., Книш, А. Є., Богдан, Ж.Б., Чебакова, Ю.Г. (2021). Комуникативні властивості студентів-психологів, схильних до лідерства. *Проблеми сучасної психології*, №3, 48-57.
6. Психологія управління: навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання / О.Г. Романовський, Л.М. Грень, В.Є. Михайличенко, В.М. Кобець – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. – 52 с.
7. Шаполова В.В. Ефективність методу графічної фасилітації під час вдосконалення комуникативних умінь майбутніх менеджерів // В.В. Шаполова // *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал*. – Х.: НТУ «ХПІ», 2020. — №2. — С. 54-64.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності аспіранта та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів:

Види діяльності	Бали
Тема 1	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання із визначення критеріїв впливу в професійній діяльності	2
Самостійна робота: функційні особливості та структура Мілтон-моделі	2
Тема 2	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення актуальності та значення відомих експериментів та досліджень соціальної перцепції для сучасності	2
Самостійна робота: основні поняття сугестивної лінгвістики	2
Тема 3	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз вербальних сигналів комунікації відомих людей (відео матеріали)	2
Самостійна робота: основні поняття сугестивної лінгвістики	2
Тема 4	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз невербальних сигналів комунікації відомих людей (відео матеріали)	2
Самостійна робота: постулати сугестивної лінгвістики	2
Тема 5	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз прийомів нейролінгвістичного програмування в діловому просторі	2
Самостійна робота: поняття про сугестивний текст	2
Тема 6	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Критерії оцінювання підсумкового екзамену:

Критерії оцінювання	Бали
Глибоке знання навчального матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Можуть бути незначні неточності	20-18
Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Відповіді можуть містити певні неточності	17-15
Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування. Відповіді можуть бути не повними, з незначними помилками	14-12
Знання основних фундаментальних положень. Відповіді містять деякі помилки.	9-11
Знання основних фундаментальних положень матеріалу. Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу дисципліни	6-8
Знання та вміння фрагментарні, слабкі	3-5
Відсутність знань значної частини матеріалу	0-2

Перелік контрольних питань по дисципліні, а також практичних завдань підсумкового контролю представлено на сайті кафедри: <https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/aspirantura-2/>

Практичне заняття: аналіз соціально-психологічних характеристик та життєвого шляху всесвітньовідомих маніпуляторів	2
Самостійна робота: поняття про патогенний текст	2
Тема 7	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: вікно Овертона в нашому житті	2
Самостійна робота: лінгвістичні рівні впливу	2
Тема 8	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: соціально-психологічні характеристики професіонала, що успішно протистоїть впливу та маніпуляції (відео матеріали)	2
Самостійна робота: екстралінгвальні фактори впливу	2
Тема 9	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: онлайн середовище: критерії успішності та провалу комунікатора	2
Самостійна робота: сугестогенні дискурси	2
Тема 10	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: побудова екологічної комунікації в міжнародних командах: аналіз реального досвіду провідних компаній	2
Самостійна робота: комунікація як інструмент побудови репутації та впливу на оточуючих	2
Поточне опитування щодо результатів опрацювання лекційного матеріалу	30
Підсумковий контроль: екзамен	20
Всього	100

Виконання завдань під час практичних занять та самостійної роботи оцінюється за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання. У випадку відсутності аспіранта на практичному занятті за поважних причин, він має можливість виконати завдання самостійно. Поточне тестування оцінюється за критеріями правильності відповідей.

Підсумкова форма оцінювання – екзамен.

Проводиться за допомогою відповідей на екзаменаційні білети. Кожен білет включає два теоретичні питання та одне практичне завдання. Вибір білетів здійснюється випадковим чином.

Норми академічної етики і політика курсу

Аспірант повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників відділу аспірантури.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
12.06.2024

Завідувач кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

Дата погодження, підпис
12.06.2024

Гарант ОНП
Ніна ПІДБУЦЬКА